

תמוז תשפ"ב

יולי 2022

אל: מפקחים כוללים, מנהלי בתי הספר, רכזים ומורים ל"גאוגרפיה – אדם וסביבה" בחטיבות הביניים
מאת: אלי דורי, מנהל תחום דעת (מפמ"ר) "גאוגרפיה – אדם וסביבה" ו"מולדת, חברה ואזרחות"

שלום רב,

הנדון: חוזר מפמ"ר ל"גאוגרפיה – אדם וסביבה" התשפ"ג/ 1 לחטיבות הביניים

בחוזר זה:

- א. דברי פתיחה
- ב. תכנית הגפן
- ג. תוכנית הלימודים ב"גאוגרפיה - אדם וסביבה" בשנת הלימודים תשפ"ג
- ד. חומרי לימוד ויחידות הוראה
- ה. חינוך לשינויי אקלים
- ו. שיעור גאוגרפי חוויתי בנושא רעידות אדמה
- ז. סייבר גיאוגרפי בחטיבות הביניים
- ח. אוריינות מדעית
- ט. למידה חברתית-רגשית
- י. לומד עצמאי
- יא. בין-תחומיות ורב-תחומיות בהוראת "גאוגרפיה-אדם וסביבה"
- יב. חידון "גאוגרפיה אדם וסביבה" בישראל
- יג. הסיור הלימודי
- יד. הוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה" בעזרת מאגרי מידע מתוקשבים
- טו. מפת ישראל
- טז. פיתוח מקצועי למורים
- יז. דרכי התקשרות

א. דברי פתיחה

שנת הלימודים תשפ"ג בפתח וניכר כי החזרה ללמידה רציפה בבתי הספר החזירה את תהליכי ההוראה-למידה והערכה למסלול סדיר, יחד עם זאת מצבור הכלים הדיגיטליים שנרכשו בתקופת הקורונה טיבו את התהליכים.

המדריכים והמורים, היו בקשר שוטף, פורה, מפרה ותומך בקהילת מורי גאוגרפיה אדם וסביבה בפורומים במדיות השונות, אשר שימשו פלטפורמה ליצירת מאגר רעיונות וחומרי למידה בלתי נדלה.

גאוגרפיה - אדם וסביבה הינו מקצוע המצריך חשיבה מרחבית ומקנה ידע, מיומנויות וערכים להבנת תופעות ותהליכים מקומיים ועולמיים באמצעות ניתוח ההקשרים הגאוגרפיים שלהם. ללימודי תחום הדעת חשיבות רבה - המקצוע מחזק את ערכי אהבת הארץ והסביבה, מפתח מודעות לערכי שמירת הסביבה והנוף, מטפח ערכים חברתיים והומניים, מעודד לאזרחות פעילה ומטפח את הסקרנות והעניין למעורבות בקהילה ולחשיבה ביקורתית. כל זאת תוך פיתוח כישורי חשיבה מסדר גבוה, מחשבה עצמאית ויוזמה, למידה בדרך החקר והתאמת תהליכי ההוראה-למידה-הערכה למיומנויות של המאה ה-21.

תחום הדעת גאוגרפיה אדם וסביבה הוא למעשה 'החיים עצמם'. מקצוע זה מאוד רלוונטי, אקטואלי ודינמי ונותן כלים להתבוננות ולהבנה של יחסי הגומלין אדם וסביבה - מהמקומי ועד הגלובלי ומעודד את התלמיד להפוך לאזרח יודע יותר מבין, מודע, בוחן, חושב, מנתח ובעיקר מעורב. בשנת הלימודים תשפ"ג נמשיך במסגרת לימודי 'גאוגרפיה - אדם וסביבה' לקדם שינויים בדרכי הוראה, למידה והערכה ולעקוב אחר האירועים המשתנים המתרחשים בארץ ובעולם. נגביר את למידת העמיתים והפיתוח המקצועי באופן רלוונטי, נעניק כלים להתמודדות עם ההערכה הבית ספרית ונשים דגש על למידה חברתית רגשית. אני מאמין שכל אחד ואחת מהמורים והמורות בתחום הדעת שלנו הם שגרירים של המקצוע ויכולים להוביל למינוף תחום הדעת. ברצוני לאחל לכל המנהלים, המורים ולכל השותפים לדרך שנה טובה, שנת בריאות טובה, שנת התחדשות, ובעיקר שנה של עשייה פורייה ומעצימה והנאה בעבודה.

ב. תכנית הגפן – תשפ"ג

מערכת החינוך הישראלית מטמיעה בשנת הלימודים תשפ"ג את תכנית הגפן – גמישות ניהולית פדגוגית. בית הספר, מקבל מעתה משאבים בסלים שונים לטובת העשייה החינוכית – לימודית בבית ספרו, ויכול להתאים את הדגשים, הצטיידות בית ספרית ואת התכניות אותם יפעיל, לאוכלוסיית התלמידים והמורים ולקהילה בהם הם פועלים.

אחד השינויים המרכזיים עבורנו הוא שינוי מתווה ההדרכה אליו היינו רגילים. ימי ההדרכה כפי שהתקיימו עד תשפ"ב, עוברים למתווה אחר, במסגרתו מנהל בית הספר רוכש את שעות ההדרכה המתאימות לבית ספרו בהתאם לשיקול דעתו והתעדוף שלו. שינוי משמעותי נוסף הוא העברתם של הקולות הקוראים מן המטה אל בחירת בתי הספר והרשויות מתוך תקציבם.

מדובר במהלך רחב מאד היוצא לדרך ומלווה באופן טבעי בהרבה מורכבויות, חששות וצורך בתיקון והתאמה תוך כדי תנועה.

אנו נסייע בתהליכי ההוראה הלמידה והערכה אותם אתם מפעילים, תוך התאמה למסגרות החדשות. הפיתוח המקצועי וקהילות המורים ימשיכו לתת מענה פדגוגי למורים ולתמוך בהם. ביחד נבין את האתגרים וננסה למצוא להם פתרונות לשנה הקרובה בפרט, ולשנים הבאות בכלל.

ג. תכנית הלימודים ב"גאוגרפיה – אדם וסביבה" בשנת הלימודים תשפ"ג

תוכנית הלימודים ב"[גאוגרפיה אדם וסביבה](#)" בחטיבות הביניים היא חובה ומוגדרת כחלק מאשכול מקצועות היסוד מורשת, חברה ורוח .

הנושאים ללמידה ולהוראה בחטיבות הביניים:

כיתה ז' - "האדם וסביבתו - כפר עולמי".

כיתה ח' - "מדעי כדור הארץ" (גאוגרפיה פיזית).

כיתה ט' - "ישראל – אדם, חברה וסביבה".

מיקוד ההוראה והלמידה – לקראת שנת הלימודים תשפ"ג הוכן על בסיס תכנית הגפן אשר בו 50% חובת למידה כבסיס תשתית הידע, 20%-30% נושאי בחירה והיתר מאפשר למידה אישית בנושאים נוספים.

[תכנון הלימודים בחטיבת הביניים בתחום הדעת גאוגרפיה אדם וסביבה](#)

ד. חומרי למידה ויחידות הוראה

על מנת שההוראה תמשיך להיות מקצועית ואיכותית, הוכנו לעזרת המורה במרחב הפדגוגי בפורטל לעובדי הוראה, מאגר של [שיעורים מצולמים](#) ומצגות נלוות, חומרי למידה מתוקשבים הכוללים פעילויות אינטראקטיביות והצעות לפעילויות. כל אלה נועדו לסייע למורים להוראה איכותית ורלוונטית בתחום הדעת בכלל ובעת הצורך בלמידה מרחוק בפרט. חשוב לציין כי המרחב הפדגוגי הוא מאגר המתעדכן כל הזמן.

ההצעות לפעילויות וחומרי למידה מצויים על פי נושאים בקישורים הבאים:

- [המרחב הפדגוגי – שפע של חומרי הוראה מתוקשבים מגוונים ויחידות הוראה, ממוינים על פי הנושאים בתוכנית הלימודים](#)

• מאגר פרקטיקות להוראה איכותית

יחידות הוראה

לאחרונה, הושלמה העלאת כל יחידות ההוראה בתחום הדעת למרחב הפדגוגי. יחידות ההוראה נמצאות על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית, ובנויות על פי נושאי תוכנית הלימודים בגאוגרפיה-אדם וסביבה. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב רעיונות גדולים מרכזיים. מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת בונים את היחידות המציעות פרטי הוראה לכל שיעור ונותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. אתם מוזמנים לבחור, לפי שיקול דעתכם, את יחידות ההוראה המתאימות ביותר לתלמידים שלכם. לצד יחידות ההוראה עומד לרשותכם מחולל הוראה אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהוסיף חומרים נוספים לפי שיקול דעתם (חומרי מקור, סרטונים הפעלות ועוד) ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים לצד שיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת. יחידות ההוראה המתוקשבות שמות דגש על הוראה פדגוגית מיטבית וכוללות ידע רלבנטי, מיומנויות גנריות וגאוגרפיות וערכים. היחידות מהוות בסיס רחב לגמישות המורה וכוללות רעיונות גדולים והצעות מגוונות ללמידה ולהערכה. יחידות ההוראה מתאימות להוראה בכיתה וללמידה מרחוק. מחולל ההוראה הדיגיטלי מציע שילוב של מיומנויות, ערכים ופרקטיקות שבהם כדאי להשתמש להוראת היחידה בכיתה לפי יעדי השיעור. יחידות ההוראה שתשמרו יוצגו באזור האישי במרחב הפדגוגי. בכל עת תוכלו לערוך את השיעור, לשתף אותו וליצור שיעורים נוספים. קישור למדריך השימוש במחולל ההוראה **ואיתור עצמי של יחידות הוראה** בגיאוגרפיה אדם וסביבה על פי שכבת הגיל והנושאים בתוכניות הלימודים.

ה. חינוך לשינויי אקלים

החל משנת הלימודים תשפ"ג לימוד נושא **שינויי האקלים** יתקיים באופן רב-תחומי בשילוב בתחומי הדעת השונים לצד למידה בין-תחומית בקורסים הוליסטיים מרכזיים בתחום שינויי האקלים. לימוד הידע והמיומנויות יוביל לפעולה וליזמות תלמידים בתוך כדי חיזוק החוסן הרגשי להתמודדות עם ההשלכות של שינויי האקלים. בתחום הדעת **גאוגרפיה אדם וסביבה** בחטיבת הביניים לימוד הנושא שזור בתוכנית הלימודים בשכבות הגיל השונות. מיפוי של תכנית הלימודים בהקשר שינויי האקלים ההמלצה להקדיש 10 ש' בכיתה ז', 30 ש' בכיתה ח' **במסגרת מדעי כדור הארץ**, ו-10 ש' בכיתה ט' לנוחיותכם, רוכזו חומרי ההוראה והלמידה בקישור זה.

תחום הדעת גאוגרפיה אדם וסביבה מזמן לימוד מעמיק בנושא שינויי האקלים ובתוכו גם את ליבת נושא האקלים.

1. שיעור גיאוגרפי חווייתי בנושא רעידות אדמה

במסגרת שיתוף פעולה עם משרד הביטחון וועדת ההיגוי הבין משרדית לרעידות אדמה פותח שיעור חווייתי באמצעות טכנולוגיית VR (מציאות רבודה) בתחום הדעת גיאוגרפיה אדם וסביבה בנושא רעידות אדמה, כחלק מתכנית הלימודים במדעי כדור הארץ בכיתה ח'.

מערך ההפעלה הצפוי של השיעור החווייתי כולל שלושה שלבים:

1. **שיעור גאוגרפיה מקדים** בכיתה בנושא תהליכים פנימיים בכדור הארץ : מבנה כדור הארץ, תנועת (טקטוניקת) הלוחות, ותהליך היווצרות רעידות אדמה (כל זה מובנה בתכנית הלימודים בגאוגרפיה אדם וסביבה בכיתה ח').
כמו כן, המורים לגאוגרפיה אדם וסביבה יקבלו מערכי שיעורי מקדימים ומסכמים לפעילות.
2. **השיעור הגיאוגרפי החווייתי** שיופעל ע"י החברה שזכתה במכרז לפיתוח והפעלה בשיתוף ובעזרת מורי גאוגרפיה שיעברו הכשרה. (פירוט הפעילות בהמשך)
3. **שיעור גאוגרפיה מסכם** בנושא היווצרות רעידות אדמה , מוכנות והערכות לקראתה.

פירוט :

השיעור הגאוגרפי החווייתי מורכב משלוש תחנות (סה"כ 90 דקות לכיתה).

1. **תחנת תלת מימד באמצעות משקפי VR (מציאות מדומה)** - להדמיית רעידת אדמה והתגוננות מפניה. התלמיד פעיל בתוך תחנה זו ועליו לבצע את הפעולות הנדרשות תוך כדי זה שהוא חווה רעידת אדמה.
2. **תחנת משקפי - VR סרטון 360** - זהו סרטון המסביר בקצרה את מבנה כדור הארץ, תנועת הלוחות ותהליך רעידת האדמה ולאחר מכן הסבר על התגוננות מפני רעידות אדמה.
3. **תחנת טאבלטים** - לומדה בנושא רעידת אדמה והתגוננות מפניה. שאלון משחקי ללימוד וחיזוק הנושא.

הרישום להכשרה ולפעילות תעשה לקראת פתיחת שנת הלימודים תשפ"ג

ז. סייבר גאוגרפי בחטיבות הביניים

שילוב **מסלול הסייבר הגאוגרפי** בכיתות ז'-ט' הוא חידוש פדגוגי, המכוון להעמקת הלמידה המרחבית תוך שימוש, ניתוח ויישום מידע של נתונים ומפות מהמרחב האינטרנטי במערכות מידע גאוגרפיות (ממ"ג – GIS).

בעקבות הצלחת המסלול בחטיבות העליונות, הוחלט לעודד את הוראת הסייבר הגאוגרפי גם בחטיבות הביניים. מסלול הסייבר הגאוגרפי מכוון להכשיר את הלומדים ללמידה אינטראקטיבית במערכות מידע גאוגרפיות GIS, ומתאים במיוחד ללמידה מרחוק. במהלך שנת הלימודים תשפ"ג יונגשו חומרי עזר למורים ופעילויות לתלמידים, וכן תפתח השתלמות במהלך השנה.

ח. אוריינות מדעית

בתוכנית הלימודים בגאוגרפיה אדם וסביבה בכיתה ח' נלמד הנושא "מדעי כדור הארץ - גאוגרפיה פיזית" אנו מכוונים להעמקת **האוריינות המדעית** בתהליכי הלמידה ובתהליכי ההערכה בהתאמה למבחנים הבינלאומיים. במרחב הפדגוגי מפורסמות **יחידות הוראה** ובהן דגש על אוריינות מדעית בתכנים הנלמדים בגאוגרפיה פיזית – מדעי כדור הארץ. כמו כן, במרחב הפדגוגי קישורים **למשימות אורייניות מתוקשבות** המדגישות אוריינות מדעית טכנולוגית. **בשנת הלימודים התשפ"ג, 2023, מתוכנן להתקיים המבחן הבין-לאומי - מבחן פיזה, שיכלול גם את תחום "מדעי כדור הארץ" לתלמידים שידגמו בכיתות ט'-י'.**

ט. למידה חברתית-רגשית

בבסיס מדיניות דמות הבוגר/ת עומדת התפיסה כי תהליך החינוך וההוראה כולל בתוכו ידע, מיומנויות וערכים. שילוב ערכים ומיומנויות חברתיות-רגשיות מחזק את הלמידה ויוצר תהליכים של צמיחה אישית - רגשית וערכית. השנה החולפת, בה התמודדנו עם מגפת הקורונה, העלתה על סדר היום בעוצמה חזקה במיוחד את הצורך בלמידה רגשית-חברתית ובדיון בסוגיות ערכיות וחברתיות. הלמידה הרגשית-חברתית יכולה לפתח אצל הלומד/ת ערכים ומיומנויות תוך אישיות של: הכוונה עצמית ומודעות עצמית וערכים ומיומנויות בינאישיות של: מודעות חברתית, התנהלות חברתית ואוריינות גלובלית (מעורבות ויוזמה חברתית ופתיחות תרבותית).

הנחת היסוד שלנו היא כי תהליך הלמידה והתוכן הלימודי מעוררים בקרב המלמד/ת והלומד/ת תחושות, רגשות, אסוציאציות, חוויות אישיות ודילמות ערכיות, המשפיעות עליו/ה ועל הלמידה. שילוב ערכים ולמידה רגשית-חברתית צריכים להיות חלק בלתי נפרד מההוראה בכיתות. זאת על מנת שהתלמידים יבטאו את הרגשות והמחשבות המתעוררים בהם במפגש עם החומר הנלמד, יבררו את הערכים, הכישורים והמיומנויות, הנגזרים מהתוכן הנלמד, ויבדקו כיצד יוכלו לחזק בתוכם וליישם בחייהם את

אותם ערכים וכישורים. בקרוב יפורסמו מחוונים לשילוב ערכים ומיומנויות תוך אישיות ובינאישיות בתחומי הדעת.

לקריאה נוספת - שילוב למידה חברתית-רגשית וערכים בתחומי הדעת.
דוגמאות לשילוב למידה ערכית וחברתית-רגשית בהוראת "גיאוגרפיה אדם וסביבה."

י. לומד עצמאי

מדיניות הלמידה של משרד החינוך בשנת תשפ"ג מגדירה כמטרה מרכזית את כינונה וטיפוחה של יכולת למידה עצמאית. למידה עצמאית מבוססת על שלוש הנחות יסוד :

- התלמידים חייבים להיות פעילים על מנת להבין באמת את מה שהם לומדים.
 - רכישת מיומנויות למידה עצמאית הכרחית הן להבנה והן להמשך התפתחות אישית ומקצועית לאורך החיים.
 - הלמידה העצמאית חייבת להתבצע בתוך ההקשר הרחב של הידע הגאוגרפי.
- מעבר ללמידה עצמאית ברמות שונות מסמן מחדש את תפקידו המרכזי של המורה במסגרת התהליך – כמנחה ומלווה תהליכים של בניית הבנה. במהלך שנת הלימודים הקרובה, הטמעת הלמידה עצמאית תבוא לידי ביטוי בפיתוח המקצועי ובהצעות לדרכי הערכה מותאמות. אנו ממליצים לצוותי ההוראה לתכנן מראש באיזה שלבים של הלמידה ישולבו מתודות של למידה עצמאית.

דוגמאות ללמידה עצמאית בגאוגרפיה אדם וסביבה וחשיבותה.

י"א. בין-תחומיות ורב-תחומיות בהוראת גיאוגרפיה-אדם וסביבה

למידה בין-תחומית ורב-תחומית¹ מאפשרת להרחיב את היריעה, לגוון את ההוראה והלמידה ולהעשיר את עולמם של התלמידים. תוכנית גפ"ן לחטיבות הביניים מעודדת את צוות ההוראה לבנות תוכניות בין תחומיות ורב תחומיות.

מדריכי היסטוריה יסייעו למורים לבנות תוכניות בית ספריות הכוללות גם למידה רב ובין תחומית. מיד לאחר החגים נפרסם חוברת ובה מבחר הצעות לשיתופי פעולה בין תחומי הדעת שונים. בינתיים תוכלו להיעזר לדוגמא בתוכנית:

• היסטוריה, אזרחות וגיאוגרפיה: מפה ולשם - <https://www.migration.cet.ac.il/>

¹ להבהרת המושגים והרציונל, ראו – הפורטל הפדגוגי : <https://pop.education.gov.il/mechnanim-mitztaynim/magar-homrey-horaa/lemida-rav-yhomit> ;

ד"ר עדי קדרון, חשיבה בינתחומית : <http://education.academy.ac.il/SystemFiles/Adi%20Kidron.pdf>

- בקרוב תפורסמה יחידות הוראה בינתחומיות במרחב הפדגוגי בנושאים : גבולות , משברים

י"ב. חידון ישראל - "גאוגרפיה – אדם וסביבה" בישראל

בשנת הלימודים תשפ"ב התקיים חידון ישראל באופן מקוון וכלל שלבים מוקדמים בפיצוח חדרי בריחה ושלב סיום מקוון שכלל חידון מגוון בנושאי ארץ ישראל.
בשנת הלימודים תשפ"ג אנו נמשיך במתכונת זו של חידון ישראל.
פרטים יפורסמו בשולחן המפמ"ר.

י"ג. הסיור הלימודי

הסיור הלימודי על מרכיביו השונים הוא אחת מאבני היסוד של ההוראה המשמעותית ב"גאוגרפיה – אדם וסביבה". מומלץ, עד כמה שיינתן, כי הלימודים ישלבו למידה חוץ כיתתית וסיורים בסביבה הקרובה והרחוקה כחלק מהתהליך הלימודי הרציף. [הצעות שונות לשילוב סיורים במהלך ההוראה.](#)

י"ד. הוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה" בעזרת שיעורים ומאגרי מידע מתוקשבים

שימוש במאגרי מידע מתוקשבים עוזר בקידום הוראת המקצוע ומרחיב את הידע וההבנה המרחביים. קיימים היום אתרים רבים המתארים ומתעדכנים כל העת ובהם תופעות ותהליכים גאוגרפיים המשתנים במרחב כמו: מפות מקוונות, צילומי אוויר ועוד. כל אלה מאפשרים להקנות ללומדים מידע, יכולת חשיבה ושליטה בדרכי מחקר ובמיומנויות המסייעים בהבניית הידע והחשיבה המרחביים.
דוגמאות:

- **GOVMAP** : הפורטל הגאוגרפי הלאומי של המרכז למיפוי ישראל: המרכז למיפוי ישראל (מפ"י) פיתח אתר שבו מוצגים [נושאים גאוגרפיים שונים באמצעות מפות](#). על מפת בסיס ניתן להעלות שכבות של נושאים נבחרים. השרת החדש מכיל רכיבים חדשים בעיקר בתחום האזור האישי אשר מאפשר הכנת שכבות ע"י המשתמש.
- [Google Earth web](#) & [Google Maps](#) & [Google Street view](#)
האתרים מכילים שכבות רבות של מידע גאוגרפי רלבנטי לתהליך הלמידה כגון: גבולות, אתרים, תמונות, מפות. התוכנה מאפשרת לראות את פני כדור הארץ בתלת מימד ו"לטייל" במקומות שונים. באמצעות תוכנה זו אפשר לעקוב אחרי אירועים "בזמן אמת" כמו שיטפונות, שריפות, התפרצויות הרי געש. כמו כן ניתן להוסיף עם התלמידים שכבות מידע למפות בעזרת האתרים :
- [הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה](#), [מרכז המידע של הבנק העולמי](#), [Google Data Explorer](#)

ט"ו מפת ישראל

לקראת שנת הלימודים תשפ"ג אנו חוזרים ומדגישים את החשיבות שיש ללימוד המפה של ישראל במסגרת לימודי ה"גאוגרפיה – אדם וסביבה". הידע וההבנה של תופעות ותהליכים ברמה העיונית, חייבים להיות מלווים בהכרה של מפת הארץ: האזורים הטבעיים והנופים, הגבולות, היישובים ועוד. אנו מאמינים כי לימוד "גאוגרפיה אדם וסביבה" בדרך זו יתרום לחיזוק הזיקה של התלמידים למדינת ישראל. מפת ישראל לתלייה בכיתה ו/או לשימושם של תלמידים ניתן לרכוש ב[מרכז למיפוי ישראל](#). במקרה של רכישת מפות ממקור אחר, יש להקפיד על כך שהן מבוססות על מסד הנתונים של המרכז למיפוי ישראל.

[הצעות לפעילויות ללימוד ולתרגול](#) השימוש במפת ישראל מפורסמות במרחב הפדגוגי.

ט"ז. פיתוח מקצועי למורים

בשנת הלימודים תשפ"ג, תיפתח **מערכת מצפן**, מערכת חדשה לניהול הפיתוח המקצועי. המערכת מחוברת למערכות ניהול ידע של המשרד ותאפשר תכנון וניהול תהליכי הפיתוח המקצועי מבוססי נתונים ומותאמים לצרכי בית הספר כארגון ועובד ההוראה כפרט. ההרשמה של כל מורה לתהליכי הפיתוח המקצועי תהיה דרך פורטל עובדי הוראה במרחב פיתוח מקצועי והדרכה. עובד ההוראה יכנס באמצעות ההזדהות אחידה, ויוצע לו מגוון אפשרויות הלמידה המותאמות לצרכיו, בהתאם למקצוע ההוראה, התפקיד והשיוך המוסדי.

בשנת הלימודים תשפ"ג יכלול הפיתוח המקצועי למורי גאוגרפיה אדם וסביבה כנסים והשתלמויות ארציות ומחוזיות. הפיתוח המקצועי חיוני לכל המורים כדי להתעדכן במידע גאוגרפי, בפרויקטים שונים המתקיימים במהלך שנת הלימודים, בדרכי הוראה מקרוב ומרחוק ובנושאים נוספים הקשורים בהוראת **גאוגרפיה אדם וסביבה** בבתי הספר.

פרטים לגבי ההשתלמויות לפיתוח מקצועי והכנסים יפורסמו בדף [משולחן המפמ"ר](#). (בלשונית, פיתוח מקצועי – השתלמויות וכנסים)

להלן פירוט חלק מההשתלמויות והכנסים הצפויים להתקיים בשנת הלימודים תשפ"ג*:

- **השתלמות ארצית - פורומים וכנס קיץ.**
- **השתלמות סיורים**
- **השתלמויות ארציות מקוונות "איחוד מול ייחוד":**
 - אוריינות מדעית
 - דיגיטלית מיטבית מקרוב ומרחוק
 - למידה בינתחומית
- **כנס האגודה הגיאוגרפית – יתקיים בחג החנוכה**
- **כנס לחינוך סביבתי – מועד ימסר בהמשך.**

• **השתלמויות למובילי הסייבר הגאוגרפי.**

* יתכנו שינויים

י"ז. דרכי התקשרות

במהלך השנה מתפרסמות הודעות חשובות בנושאים שונים הקשורים באופן ישיר להוראת המקצוע. המידע מתפרסם באתרים של משרד החינוך ובאתרים אחרים, וכן מופץ מידע ברשימת תפוצה בדואר האלקטרוני כמפורט להלן:

• **אתר משולחן המפמ"ר להוראת "גאוגרפיה – אדם וסביבה" במשרד החינוך:**

בדף "משולחן המפמ"ר" תמצאו את כל המידע שיוצא מטעם הפיקוח על הוראת המקצוע: חוזרי המפמ"ר, פרטים על ההשתלמויות, צוותי הדרכה ועדכונים בנושאים שונים – **מה חדש**. כמו כן ניתן לפנות דרכו ישירות למנהל תחום הדעת (מפמ"ר). חוזרי המפמ"ר יפורסמו **בשולחן המפמ"ר**, ולא ישלחו לבתי הספר.

• **רשימת התפוצה של מורי "גיאוגרפיה – אדם וסביבה" בדואר האלקטרוני.**

המעוניינים להצטרף לרשימת התפוצה מתבקשים לשלוח בקשה למייל :

geoadamsviva@gmail.com

חשוב כי כל המורים ייכנסו באופן קבוע ל"מה חדש" בשולחן המפמ"ר במרחב הפדגוגי

המדריכים ל"גאוגרפיה – אדם וסביבה" ישמחו לעמוד לרשותכם בכל שאלה
רשימת המדריכים העדכנית לשנת הלימודים תשפ"ג – תפורסם בסמוך לתחילת שנת הלימודים.

בברכת שנת לימודים פורייה,

אלי דורי

מנהל תחום דעת (מפמ"ר)

"גאוגרפיה – אדם וסביבה" ו"מולדת, חברה ואזרחות"